

Ministeren for videnskab, teknologi og udvikling

Udvalget for Videnskab og Teknologi
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

./ Til udvalgets orientering fremsendes hermed mit talepapir fra samråd i FEU onsdag den 18. november 2009 vedr. ITER.

Med venlig hilsen

Helge Sander

25. november 2009

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post vtuv@vtu.dk
Netsted www.vtu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 09-048616
Dok nr. 1132637
Side 1/1

**Samråd i Folketingets Europaudvalg onsdag den 18. november 2009 vedr.
ITER – spm. D.**

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål:

Hvad kan ministeren oplyse om finansieringen af ITER, herunder hvilket mandat Rådet gav Kommissionen på sit uformelle rådsmøde i Umeå den 16. oktober 2009? Ministeren bedes samtidig gøre rede for, hvad han sagde på rådsmødet samt, hvorfor han ikke har orienteret Europaudvalget om finansieringsproblemerne i ITER noget før?

Svar:

1. Introduktion og baggrund

Samrådet i dag drejer sig om bygningen af den internationale forsøgsreaktor vedrørende fusionsenergi, kaldet ITER.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Man er ved at gøre klar til at bygge reaktoren. Det sker i Sydfrankrig nær Marseilles.

Side 2/2

Det europæiske bidrag til ITER finansieres af EU's 7. rammeprogram, som for den nukleare del løber fra 2007 til og med 2011. Tilsvarende ventes de kommende rammeprogrammer at bidrage til finansiering.

Baggrunden for min orientering i dag er selvfølgelig, at Kommissionen nu er kommet reviderede tal for udgifterne forbundet med etableringen af ITER og en ny revideret tidsplan. Jeg vil gerne knytte nogle bemærkninger til disse to problemstillinger.

2. Første problemstilling: Markant stigning i konstruktionsomkostninger

Først budgettet. Kommissionens nye udgiftsskøn viser nu, at omkostningerne ved at bygge denne reaktor skønnes at blive mere end dobbelt så store som hidtil antaget.

For at undgå misforståelser i forhold til den følgende redegørelse, så vil jeg straks slå fast, at der i EU ikke er truffet beslutninger om tilførsel af øgede midler til ITER. Spørgsmålet skal nok komme op senere, men der er ikke truffet beslutninger på nuværende tidspunkt.

Det tidligere budget, som udvalget er orienteret om, var på 5,9 mia. Euro i 2008-priser. Kommissionens reviderede budget er på 13,4 mia. Euro.

For EU, som skal betale godt 45 % af byggeomkostningerne, betyder det en stigning i det europæiske bidrag fra 2,9 til 6,1 mia. Euro svarende til en vækst på 3,4 mia. Euro over den 10-årige byggeperiode.

ITER finansieres via EU-budgettet for EU's 7. rammeprogram, hvor Danmark bidrager med ca. 2 pct. Budgettet for ITER er 947 mio. Euro (2005-priser), hvoraf det danske bidrag således udgør ca. 18,9 mio. Euro for femårs perioden svarende til ca. et årligt bidrag på ca. 28,4 mio. kr., som det også er nævnt i det fremsendte notat.

Årsagen til meromkostningerne er, at den internationale aftale mellem de syv parter - EU, USA, Japan, Rusland, Kina, Indien og Sydkorea - fra november 2006, var baseret på et ITER-design fra 2001.

Dette design er nu blevet opdateret.

Arbejdet blev afsluttet i 2008 og herefter konsekvens vurderet med hensyn til omkostningerne.

Til udvalgets orientering kan jeg oplyse, at revurderingen har ført til 80 designændringer på basis af den forskning og teknologiske udvikling, der har fundet sted siden 2001.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Endvidere har der vist sig behov for yderligere udstyr og reservedele, som ikke var medtaget i det oprindelige design, men som skønnes nødvendige for en effektiv drift af ITER.

Side 3/3

Sidst men ikke mindst er der siden 2001 sket væsentlige prisstigninger på energi og konstruktionsmaterialer såsom kobber, stål, cement med mere.

Kommissionen oplyste på møderne i Rådet den 28. maj 2009 og den 25. september, at der ville være en vækst i konstruktionsomkostningerne. Men Kommissionen kunne ikke på disse tidspunkter give mere præcise tal.

Efter et omfattende udredningsarbejde blev dette afsluttet ved udgangen af september 2009.

Og det var så i forbindelse med det uformelle rådsmøde i Umeå, at Kommissionen fremlagde konkrete skøn på størrelsen af det reviderede budget.

På dette møde udtrykte alle lande deres fortsatte principielle støtte til ITER under forudsætning af, at der fremover sikres en effektiv ledelse af hele projektet samt en effektiv omkostningskontrol og realistisk tidsplanlægning.

Fra dansk side fremhævede vi eksplicit disse forudsætninger og anbefalede formandskabet og Kommissionen, at de relevante budgetmyndigheder blev inddraget snarest muligt.

Endvidere gav man fra dansk side udtryk for, at budgettet for EU's fusionsforskningsprogram, inkl. ITER, skal holdes indenfor rammerne af det nuværende 7. rammeprogram, der for den nukleare del udløber med 2011.

3. Anden problemstilling: Tidslinjen er ikke længere realistisk

Den anden problemstilling handler om, at tidslinjen for projektet ifølge Kommissionen ikke længere er realistisk.

Ifølge det nuværende scenario for ITER skal den grundlæggende ITER-maskine være klar inden udgangen af 2018 og den endelige maskine færdig i 2026.

Dette scenarie er imidlertid problematisk for EU, da det er EU, som skal levere en række af de helt centrale dele til ITER meget tidligt i forløbet og inden 2018.

Kommissionen vurderer, at dette scenario ikke længere er realistisk.

Kommissionen ønsker på den baggrund at indlede en drøftelse med de øvrige ITER-parter om en revideret tidsplan.

Det vil sige et nyt forløb som i praksis indebærer, at EU's leverance til ITER skydes med to år fra 2018 til 2020.

Kommissionen ønsker at påbegynde denne drøftelse på et møde i ITER Styrelsesrådet for de syv internationale ITER-parter den 20. november 2009.

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

På dette møde, hvor Kommissionen repræsenterer EU, indledes drøftelserne om det endelige design for ITER og om tidsfrister for de forskellige leveringer til konstruktionen af ITER.

Side 4/4

Til brug for drøftelserne med de øvrige ITER-parter har Rådet udstukket følgende retningslinier for Kommissionens arbejde i den videre proces:

For det første er det en forudsætning, at der fremover sikres en effektiv ledelse af hele projektet samt en effektiv omkostningskontrol og realistisk tidsplanlægning.

For det andet er Kommissionen blevet instrueret om at orientere de øvrige ITER-parter om, at det nuværende scenario for ITER ikke er realistisk.

For det tredje er Kommissionen blevet anmodet om så hurtigt som muligt at fremkomme med forslag til mulige finansieringskilder for perioden efter 2011 og herunder undersøge fordele og ulemper ved at optage lån i Den europæiske Investeringsbank.

Kommissionen vil i det kommende år dels vil orientere Rådet om de øvrige ITER-parters holdning til et nyt scenario og dels komme med forslag til fremtidig finansiering af ITER.

Det betyder med andre ord, at der ikke er truffet beslutninger, der vedrører den fremtidige finansiering af ITER.

Jeg vil naturligvis holde udvalget orienteret om de forslag, som Kommissionen på baggrund af drøftelserne med ITER partnerne, kommer frem til.

Når Kommission har fremlagt forslag til ITERs finansiering efter 2012 vil udvalget også blive inddraget.

Tak